

Reble

Butlletí informatiu, divulgatiu i d'opinió
de l'Associació Cultural L'Espona

Núm. 64 desembre 11 - gener 12

Edita: Associació Cultural L'Espona
Adreça: C/ Escoles, 5 43370
La Palma d'Ebre
e-mail: espona@associaciolespona.cat
web: www.associaciolespona.cat

*L'Espona un desitja
Bones Festes!*

Editorial

Quan un país té una llengua pròpia, els organismes de govern que el gestionen estableixen estratègies per tal que sigui coneguda i usada per tots els membres que conformen aquella comunitat.

Un dels sistemes més eficaços per aconseguir-ho és el sistema d'immersió lingüística. Consisteix a exposar-los, de manera intensiva, a aquella llengua que es vol normal (en el nostre cas, el català) per tal d'aconseguir que l'aprenuin més ràpidament. Aquest sistema s'ha aplicat a casa nostra a l'ensenyament, convertint el català en llengua vehicular, de forma que la majoria de matèries s'hi imparteixen. Aquest sistema garanteix un coneixement suficient del català encara que els alumnes parlin altres idiomes fora de l'escola. El fet que aprenguin amb la llengua vehicular del país no ha impedit que, a més a més, coneguin i usin perfectament l'altra llengua oficial amb qui conviu el català, l'espanyol, de vegades molt més que la nostra.

Tot i això, la manipulació política que s'ha fet tradicionalment d'aquest tema està fent trontollar aquest sistema. El PP i Ciutadans, acostumats a utilitzar la llengua com a element de confrontació i treure'n un rendiment electoral, han aconseguit que el Tribunal Suprem i el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya emetessin una sentència que obliga que el castellà sigui llengua vehicular amb el català.

Ara caldrà veure com responen el govern català i la ciutadania a una agressió tan greu contra la nostra llengua. Potser el més convenient fóra "plantar-nos" i demostrar a un Estat que no ens vol comprendre qui som, què volem, què tenim i què volem mantindre.

Activitats

- Pessebre vivent Masia deCastelló, Vandellòs (XIV edició): 26 de desembre de 2011 i 6 i 7 de gener de 2012, de les 18h a les 20.30h. Preu: 7 € per als adults i 4€ per als infants d'entre 4 i 9 anys (per als menors de 4 anys, l'entrada serà gratuïta). Inclou una llesca de pa torrat amb un 'tragueta de vi'.

Més informació a: www.masiacastello.cat i als telèfons 620 930 415 i 616 586 954.

-Pessebre vivent de Tivenys "El Pessebre del Riu". La seva singularitat és que es fa a la vora del riu. Les escenes van canviant any rere anys perquè sempre s'hi pugui trobar alguna novetat. Les representacions es faran el proper diumenge 25 desembre, i també el dilluns 26 i el diumenge 1 de gener del 2012 a partir de les 18h.

-30 de desembre: Xarrada "Feng Shui", de Miquel Biarnès. Hora: 19.30h. Riba-roja d'Ebre.

-Dissabte 7 de gener excursió: "Miradors del Camp de Tarragona. Balcons del sud de Catalunya". Des dels cims alterosos de la serra de Llaberia, se'ns proposa albirar bonics paisatges del Camp de Tarragona i del litoral de la Costa Daurada. Durada: de 9.30 a 16.00h. Cal portar esmorzar, dinar i aigua. Més info: www.catsud.com

Espais de la batalla de l'Ebre. Trinxeres i coves

"El patrimoni vinculat a un dels fets de la història espanyola més importants del segle XX s'escola de manera inexorable (...) Les restes materials d'aquell esdeveniment, trinxeres, observatoris, llocs de comandament, etc., es degraden a un ritme alarmant".⁽¹⁾ Aquest text, escrit al 1999, referint-se a la batalla de l'Ebre, ja mostra la preocupació a intentar que "la batalla i el camp de batalla no s'escolin en l'oblit".

Més de deu anys després d'aquesta crida d'urgència, temps durant el qual hi ha hagut administracions –centrals, autonòmiques i comarcals– de tots els colors i amb bona disponibilitat malgastadora –com correspon a les etapes de calaixos plens–, la realitat d'aquests paisatges continua sent decebedora.

Si bé es cert que, des de la creació del Consorci Memorial dels Espais de la Batalla de l'Ebre (COMEBE) el 2001 – amb la missió de "la conservació, interpretació i museïtzació del patrimoni relacionat amb la Batalla de l'Ebre"⁽²⁾, s'han fet algunes coses interessants, la veritat és que la pretesa museïtzació del paisatge no ha passat del poble vell de Corbera –que, malgrat tot, segueix semblant més un poble abandonat que no museïtzat–, el desenterrament d'algunes trinxeres, el desenrunament de refugis i poca cosa més.

Quant als veritables espais de la contesa, en la majoria no se hi ha fet la més mínima intervenció. Ens referim, per exemple, a llocs emblemàtics com *Punta Targa* i *Quatre Camins*, el búnquer del comandament republicà a la Figuera, el monòlit que els brigadistes van aixecar a la Serra de Pàndols i, en general, la inexistent senyalització i itineratització dels llocs de la batalla a tota aquesta serra. El problema és que per fer moltes d'aquestes intervencions no calen tants diners, sinó una mica d'imaginació, sensibilitat, estimació del territori i valoració del que és propi.

I la Palma que hi té a veure amb tot això? A la macrohistòria de la batalla –la dels combats, la dels fets importants i la de les gestes que apareixen en els llibres– la Palma roman invisible. En aquest camp, com a vestigi històric ens queden diferents conjunts de trinxeres, que l'encertada iniciativa de l'Associació Cultural L'Espona de programar-hi una excursió ens ha donat peu a fer-nos conscients de la seua existència.

L'altra història, la microhistòria de la batalla, la de la gent, la de les dificultats, la del dia a dia, és a dir, la nostra història, la que van viure nostres pares i padrins, té en les coves el vestigi arqueològic més decisiu. En els quatre mesos que es va sentir la guerra –sembla que aproximadament des de Festa Major a Nadal– a la Palma es va experimentar, de manera generalitzada, a les coves, un model atàvic d'organització social i econòmica de comunitats autosuficients, majoritàriament formades per canalla, dones i vells.

Trinxeres i coves –i podem afegir: amagatalls, cabanes, restes de bombardejos o fins i tot d'avions caiguts–, els deixem en l'oblit? Pel que ja hem exposat, en no formar part de la macrohistòria i, més ara, en una conjuntura de calaixos buits, sembla clar que el que no fem nosaltres no ho farà ningú. En aquest punt cal preguntar-nos quin és el nostre paper i la nostra responsabilitat tant individual com d'associació cultural i en general com a comunitat, per evitar que el nostre poble continuï sent invisible, fins i tot per nosaltres mateixos.

En primer lloc, cal posar en joc aquelles actituds i valors que hem dit que mancaven a les intervencions oficials – sensibilitat, estimació i valoració de la nostra història i el nostre patrimoni. No tinc cap dubte que des de l'Associació Cultural L'Espona es vol afrontar aquest repte a partir d'aquests valors i fer-ne difusió.

L'excursió d'aquest estiu ha estat un bon detonat per passar a l'acció i fer realitat intencions, que, sovint, pel fet de ser només intencions, no s'arriben a realitzar mai. Cal aprofitar aquesta embranzida i iniciar un treball de recull d'informació: detectar totes les línies de trinxeres existents, catalogar totes les coves, saber quanta gent hi vivia i registrar tots els fets possibles –què menjaven, com aconseguien el menjar, com s'organitzaven, etc. Amb aquest coneixement estarem en condicions d'abordar o proposar una intervenció adequada en el territori.

I és que, tornant al llibre que encapçala l'article, "en la mesura que comencin a donar-se intervencions sobre l'espai tindrem un indicador fiable que l'esforç de l'Ebre no es perd. Perquè, efectivament, a l'Ebre es van fer massa esforços per oblidar aquella batalla: el preu que s'hi va pagar, i que d'alguna manera encara paguem, va ser molt alt".⁽³⁾

(1) (3) CASTELL. E i altres. *La batalla de l'Ebre. Historia, paisatge i patrimoni*. Pòrtic. Barcelona, 1999.

(2) COMEBE. *Pla de gestió i comunicació*. Junta General. 12 /6/2009. A: http://www.batallaebre.org/plagestio_comebe.pdf

Josep Lluís Filella, historiador

Si voleu participar-hi *posant Reble* ens podeu fer arribar els vostres articles:

- Posant-vos en contacte amb qualsevol membre de la junta.
- Per correu ordinari o per correu electrònic.

Els articles hauran de ser en català, preferiblement en format digital, mecanografiats a espai senzill, lletra Arial 10 i en programa Word, i hauran de tindre una extensió màxima d'una pàgina.

L'Espona no es fa responsable de les opinions expressades en l'article.